

Стала економіка

УДК 338.24:004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14021130>

Стратегії адаптації малого та середнього бізнесу до цифрової економіки

Скороход Ірина Святославівна,

доктор економічних наук, професор кафедри міжнародних економічних
відносин та управління проектами Волинського національного університету
імені Лесі Українки,

43021, м. Луцьк, просп. Волі 13, Україна,

Iryna.Skorohod@vnu.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8628-3715>

Власенко Тетяна Олексіївна,

кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри виробничого та
інвестиційного менеджменту Національного університету біоресурсів і
природокористування України,

03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони 15, Україна,

tvlasenko@nubip.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2999-7441>

Сукачова Сніжана Миколаївна,

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та бізнесу

Державного біотехнологічного університету,

61002, м. Харків, вул. Алчевських 44, Україна,

stsn13@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7754-8459>

Прийнято: 17.09.2024 | Опубліковано: 01.11.2024

Анотація: *Мета статті* – дослідження стратегій адаптації малого та середнього бізнесу до цифрової економіки, виявлення ключових чинників, що впливають на цей процес. **Методи.** У статті використано комплексні методи аналізу, синтезу та узагальнення. Її теоретичною основою є дослідження, здійснені вітчизняними науковцями. **Результати.** Основна увага приділяється аналізу інноваційних технологій, які дають змогу підприємствам підвищити ефективність і конкурентоспроможність. Цифрова трансформація істотно впливає на зміну бізнес-моделей, сприяючи впровадженню електронної комерції, цифрового маркетингу, автоматизації бізнес-процесів та управління даними. Також висвітлюються ключові проблеми, які постають перед малим та середнім бізнесом під час цифровізації: фінансові обмеження, брак навичок і знань, питання кібербезпеки. Цифрові інструменти, такі як CRM, ERP, IoT, AI й електронна комерція, допомагають автоматизації рутинних процесів, зниженню витрат і покращенню управління ресурсами. А це, зі свого боку, веде до підвищення продуктивності працівників. Захист бізнесу від цифрових загроз є критично важливим, тому використання шифрування гарантує безпеку при передаванні та зберіганні конфіденційної інформації. Застосування двох ступенів перевірки для доступу до важливих систем і даних теж значно підвищує рівень безпеки. Впровадження нових технологій сприяє тому, що підприємства краще розуміють потреби своїх клієнтів, персоналізують пропозиції та покращують обслуговування. Це зміцнює лояльність клієнтів і стимулює повторні покупки. **Висновки.** Цифрові рішення дають змогу малому та середньому бізнесу швидше реагувати на зміни на ринку й розширювати свій бізнес, не витрачаючи значні ресурси на традиційні способи управління. Цифрова трансформація сприяє розвитку нових продуктів і послуг, які можуть задовольнити потреби сучасних споживачів. Упровадження нових технологій допомагатиме значному покращенню бізнес-процесів, підвищенню ефективності й зростанню продажів. Водночас адаптація до цифрових технологій супроводжується численними проблемами, такими як фінансові

обмеження, навчання персоналу та адаптація до нових умов ринку. Однак результати свідчать про те, що інвестиції в цифрові стратегії варті вжитих заходів.

Ключові слова: стратегія, цифрова економіка, інноваційні технології, цифрові технології, інформаційні технології, цифрова трансформація, бізнес-моделі, підприємництво, планування, управління підприємством, цифровізація.

Strategies for adapting small and medium-sized businesses to the digital economy

Iryna Skorokhod,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of International Economic Relations and Project Management of the Lesya Ukrainka Volyn National University,

43021, Lutsk, ave. Voli 13, Ukraine,

Iryna.Skorokhod@vnu.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8628-3715>

Tetiana Vlasenko,

PhD (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Production and Investment Management of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,

03041, Kyiv, st. Heroyiv Oborony 15, Ukraine,

tvlasenko@nubip.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2999-7441>

Snizhana Mykolaivna Sukachova,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economics and
Business of the State Biotechnological University,

61002, Kharkiv, st. Alchevsky 44, Ukraine,

stsn13@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7754-8459>

Abstract: *The purpose of the article is to study the strategies of adaptation of small and medium-sized businesses to the digital economy, to identify key factors affecting this process. **Methods.** The article uses complex methods of analysis, synthesis and generalization. The theoretical basis of the article is research carried out by domestic scientists. **The results.** The main focus is on the analysis of innovative technologies that allow enterprises to increase their efficiency and competitiveness. Digital transformation has a significant impact on changing business models, facilitating the implementation of e-commerce, digital marketing, business process automation and data management. Key challenges faced by SMEs during digitization are also highlighted: financial constraints, lack of skills and knowledge, cyber security issues. Digital tools such as CRM, ERP, IoT, AI and e-commerce allow you to automate routine processes, reduce costs and improve resource management. This, in turn, leads to an increase in employee productivity. Protecting your business from digital threats is critical. Using encryption to protect sensitive information to ensure its safety during transmission and storage. Application of two levels of verification for access to important systems and data, which significantly increases the level of security. The introduction of new technologies allows enterprises to better understand the needs of their customers, personalize offers and improve service. This strengthens customer loyalty and encourages repeat purchases. **Conclusions.** Digital solutions allow SMEs to respond more quickly to changes in the market and expand their business without spending significant resources on traditional management methods. Digital transformation promotes the development of new products and services that can*

meet the needs of modern consumers. The introduction of new technologies can lead to significant improvements in business processes, increased efficiency and increased sales. At the same time, adaptation to digital technologies is accompanied by numerous challenges, such as financial constraints, staff training and adaptation to new market conditions. However, the results suggest that investing in digital strategies is worth the effort.

Keywords: *strategy, digital economy, innovative technologies, digital technologies, information technologies, digital transformation, business models, entrepreneurship, planning, business management, digitalization.*

Постановка проблеми. У сучасному світі розвиток цифрової економіки є одним із найважливіших трендів, який визначає майбутнє глобальних ринків і підприємництва. Цифрові технології швидко трансформують усі сфери економічної діяльності, впливаючи на те, як компанії взаємодіють із клієнтами, управляють ресурсами та розвивають бізнес-моделі. Особливо важливою стає адаптація малого й середнього бізнесу (далі – МСБ) до цих змін, оскільки від неї залежить їх конкурентоспроможність і здатність виживати в умовах глобалізації та швидких технологічних змін.

Важливість цифрової економіки полягає в тому, що вона сприяє інноваціям, зростанню продуктивності й розвитку нових бізнес-моделей. В умовах цифрової економіки компанії мають можливість швидко адаптуватися до змін на ринку, знижувати витрати та поліпшувати взаємодію з клієнтами. Для країн, що розвиваються, цифровізація економіки є ключем до підвищення конкурентоспроможності на світовій арені.

Малий і середній бізнес відіграє критично важливу роль у будь-якій економіці, забезпечуючи створення робочих місць, розвиток інновацій та підтримку стабільності на місцевому рівні. В багатьох країнах світу, включно з Україною, МСБ є основним джерелом зайнятості й становить значну частку ВВП.

Таким чином, у сучасному світі цифрова економіка є двигуном розвитку, а адаптація МСБ до цифрових змін – це не лише можливість, а й необхідність для виживання та процвітання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням адаптації малого та середнього бізнесу до цифрової економіки приділили увагу такі науковці, як Ю. Перегуда [1], О. Сметанюк та Д. Цісар [2], М. Теплюк [3], Ya.Yaskov, V. Smiesova [4], D. Riznyk [5].

Т. Адамчук та О. Стахів [6] у своїй праці розглядають основні проблеми цифровізації суб'єктів підприємництва. Вони наголошують на фінансових обмеженнях, браку знань і ресурсів, а також на низькій технологічній готовності МСБ до повноцінної інтеграції цифрових інструментів у свої бізнес-процеси.

Н. Бобро [7] вивчає нові тренди в економіці, зокрема, цифровізацію та диджиталізацію. Автор акцентує на тому, що бізнес має не тільки впроваджувати цифрові технології, а й швидко адаптуватися до нових умов ринку, особливо в контексті змін, спричинених глобальними кризами.

Т. Горохова [8] розглядає стратегії використання цифрових інструментів у діяльності МСБ під час економічних криз. Зокрема, дослідниця аналізує, як автоматизація бізнес-процесів і впровадження електронної комерції допомагають підприємствам швидше адаптуватися до нових умов та підвищувати ефективність.

В. Дергачова, Я. Колешня [9] зосереджуються на цифровій трансформації промислових підприємств, яка змінює не лише бізнес-моделі, а й корпоративне мислення. Автори зазначають, що цифрова трансформація допомагає підприємствам оптимізувати управління ланцюгами постачань і покращити взаємодію з клієнтами.

О. Кириченко [10] досліджує впровадження адаптивних стратегій розвитку МСБ в умовах цифрової трансформації, наголошує на важливості інвестиційно-інноваційного забезпечення. На думку науковиці, цифрова

економіка потребує не тільки технічної адаптації, а й гнучких управлінських рішень.

Т. Корольок [11] зі співавторами описують вплив цифрової економіки на управління підприємством. Учені показують, що цифрові інструменти для обліку й управління допомагають покращити точність рішень і знизити операційні витрати, що є критично важливим для МСБ.

Г. Мельничук, О. Марченко [12] досліджують цифровізацію бізнес-процесів і надають конкретні приклади успішного впровадження цифрових технологій, таких як CRM-системи, ERP та хмарні технології, які сприяють ефективній роботі підприємств.

А. Меметов, В. Титок, Т. Покотило [13] теоретично обґрунтовують формування диджитал-стратегії в системі цифрової економіки, підкреслюючи роль інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, IoT і blockchain, при трансформації бізнес-процесів.

Ю. Орел, О. Кулініч [14] акцентують на впливі дерегуляції та цифровізації на повоєнне відновлення економіки України. Науковці зазначають, що цифрові інструменти можуть прискорити реорганізацію бізнес-процесів та полегшити входження МСБ на міжнародні ринки.

Н. Педченко, В. Стрілець, Л. Франко [15] аналізують міжнародний досвід державної підтримки диджиталізації МСБ. Дослідники наголошують, що державні програми можуть стимулювати підприємців до активного застосування цифрових технологій через пільгове кредитування та грантову підтримку.

Виокремлення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми. Перед малими та середніми підприємствами часто постають труднощі щодо отримання кредитів чи інвестицій для впровадження цифрових технологій. Багато підприємств не мають визначеної цифрової стратегії, що ускладнює їх адаптацію до нових умов. Наявність старих норм і правил може ускладнювати пристосування до цифрових процесів, особливо у сферах, що підлягають строгому регулюванню. Потреба в гарантуванні безпеки даних і захисті від

кібератак є критично важливою, але часто недооцінюється. Розв'язання цих питань може істотно поліпшити адаптацію МСБ до цифрової економіки та сприяти їх успішному розвитку в умовах швидкозмінного ринкового середовища.

Формулювання цілей статті (визначення завдання). Мета статті полягає у всебічному дослідженні стратегій адаптації малого та середнього бізнесу до цифрової економіки, виявленні ключових чинників, що впливають на цей процес, а також у напрацюванні практичних рекомендацій, які можуть слугувати основою для підвищення конкурентоспроможності та ефективності підприємств у нових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах розроблення цифрових стратегій в умовах цифрової економіки має вирішальне значення для забезпечення економічного зростання країни. Ефективне ведення бізнесу в цифровому світі потребує використання відповідних технологій у бізнес-процесах, управлінні, бізнес-моделях і загальній цифровій стратегії [13].

У процесі розвитку цифрової економіки можна виокремити кілька етапів. Перший етап – це автоматизація наявних процесів шляхом впровадження інформаційних технологій. Другий етап – власне, диджиталізація, яка покращує бізнес-процеси завдяки їх удосконаленню. Спочатку модернізуються бізнес-рішення для оптимізації процесів, а потім відбувається перехід у цифрову сферу [7].

Малі та середні підприємства (далі – МСП) є ключовими рушіями економічного й соціального процвітання. Вони становлять 99% усіх підприємств, забезпечують близько 60% зайнятості та від 50 до 60% доданої вартості в європейських країнах, тому є ключовим чинником сталого й інклюзивного економічного зростання [15]. МСП необхідні для того, щоб економіка та суспільство могли адаптуватися до великих трансформацій, таких як цифровізація, збільшення зайнятості й продуктивності. Вони важливі

для адаптації економіки та суспільства до основних трансформацій, таких як цифровізація, глобалізація та екологічний тиск.

Зазначимо, що впровадження процесів цифровізації активує істотні якісні й кількісні системні зміни у структурі економіки, пов'язані зі зростанням частки високотехнологічних галузей [10]. Цифрова економіка має велике значення для малого та середнього бізнесу з різних причин (табл. 1).

Таблиця 1

Значення цифрової економіки для МСБ

Аспект	Особливості
Розширення ринків збуту	Цифрові технології дають змогу МСБ виходити на нові ринки, зокрема міжнародні, завдяки онлайн-продажам та електронній комерції
Підвищення ефективності	Автоматизація таких бізнес-процесів, як управління запасами, бухгалтерія та маркетинг, сприяє зменшенню витрат і підвищенню продуктивності
Поліпшення взаємодії з клієнтами	Використання CRM-систем і соціальних мереж допомагає покращувати обслуговування клієнтів, що веде до підвищення лояльності та повторних продажів
Аналіз даних	Цифрові технології дають змогу збирати й аналізувати дані про споживчі звички, щоб МСБ адаптували свої пропозиції відповідно до потреб ринку
Інновації та гнучкість	Цифрова економіка сприяє розвитку нових бізнес-моделей і послуг, щоб МСБ швидко реагували на зміни в ринковому середовищі

Джерело: створено авторами на основі [12]

Багато підприємств переходять на онлайн-продажі, використовуючи такі платформи, як Amazon, eBay, чи власні вебсайти для розширення доступу до клієнтів. Розвиток платформ для замовлення послуг і товарів, наприклад, Uber чи Airbnb, забезпечує нові можливості для МСБ, включно з доступом до великої бази споживачів. Facebook, Instagram, TikTok використовуються для просування продукції та взаємодії з цільовою аудиторією, створення спільнот і залучення нових клієнтів. Адаптація до мобільних платформ, що дає змогу споживачам здійснювати покупки й отримувати послуги через смартфони, відкриває різні можливості для бізнесу. Посилення ролі аналітики даних при прийнятті рішень сприяє тому, що підприємства мають доступ до цінної інформації про ринок і споживачів.

Перед малими та середніми підприємствами при впровадженні цифрових технологій постають проблеми, представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Основні проблеми, що постають перед МСБ

Проблема	Основні аспекти
Фінансові обмеження	Багато МСБ мають обмежені ресурси для інвестування в нові технології, що може ускладнити їх упровадження та обмежити доступ до необхідних інструментів
Відсутність знань і навичок	Недостатня цифрова грамотність власників і працівників може бути перешкодою для ефективного використання нових технологій
Культурний опір змінам	Опір із боку співробітників чи керівництва може заважати впровадженню нових процесів і технологій, особливо у традиційних бізнесах
Брак часу	Зайнятість у щоденних операціях може заважати підприємствам знайти час на дослідження та реалізацію нових цифрових рішень

Кібербезпека	Питання безпеки даних стають дедалі актуальнішими. Багато МСБ не мають достатньо ресурсів для забезпечення належного рівня захисту інформації
Регуляторні бар'єри	Наявність складних норм і вимог може ускладнити впровадження нових технологій, особливо у строго регульованих галузях

Джерело: створено авторами на основі [6]

Зазначені проблеми потребують комплексного підходу для успішної адаптації МСБ до цифрової економіки, що містить як внутрішні, так і зовнішні стратегії. Зарегульованість та надмірне втручання держави в господарську діяльність підприємств перешкоджають ефективному функціонуванню підприємств, знижують їх здатність до розширення й упровадження інновацій, негативно впливають на економічний розвиток країни [14].

У цифровій економіці інновації відіграють ключову роль при формуванні унікального клієнтського досвіду. Це означає створення адаптивного ланцюга послідовних взаємодій між клієнтами та компаніями, який має стати основою унікального підходу до залучення клієнтів і підтримки брендів за нинішньої ситуації [9]. Для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень необхідний комплексний аналіз інвестиційної привабливості національної економіки, регіону та самого об'єкта інвестування, який базується на порівнянні рейтингів, показників і джерел інформації [4].

Оцифровування бізнес-процесів за допомогою автоматизації й цифрових інструментів є важливим кроком для підвищення ефективності роботи МСБ. Упровадження систем управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) допомагає підприємствам відстежувати взаємодію з ними, управляти контактами, автоматизувати процеси продажу та маркетингу. Це сприяє поліпшенню обслуговування клієнтів і підвищенню їхньої лояльності.

Системи управління ресурсами підприємства (ERP) дають змогу інтегрувати різні бізнес-функції, такі як фінанси, виробництво, постачання й управління персоналом, в одну платформу. В підсумку це забезпечує кращий контроль за бізнес-процесами. Використання хмарних рішень допомагає зберігати дані та програми в інтернеті, забезпечуючи доступ до них із будь-якого місця чи пристрою. Надалі це знижує витрати на ІТ-інфраструктуру, спрощує масштабування бізнесу.

Перехід на онлайн-продажі є важливим етапом для МСБ, адже їх власники можуть створити вебсайти для продажу товарів і послуг. Платформи на кшталт Shopify чи WooCommerce сприяють швидкому налаштуванню інтернет-магазину без значних витрат. Інтеграція з великими торговельними платформами, такими як Amazon чи eBay, дає змогу підприємствам охопити ширшу аудиторію та спростити процес продажів [8]. Це також стосується налаштування систем управління запасами для синхронізації з платформами. Використання цифрових технологій для управління постачанням і доставлянням допомагає зменшити витрати й покращити швидкість обслуговування.

Цифровий маркетинг є ключовим для залучення нових клієнтів та підвищення впізнаваності бренду. Покращення видимості вебсайту в пошукових системах дає змогу залучити органічний трафік. Оптимізація контенту, структури сайту й зовнішніх посилань є критично важливою. Використання платної реклами, такої як Google Ads, допомагає цілеспрямовано шукати потенціальних клієнтів на основі їхніх пошукових запитів.

Соціальні мережі (Facebook, Instagram, LinkedIn) застосовуються для просування продуктів, взаємодії з аудиторією та створення спільноти навколо бренду. Відправлення персоналізованих електронних листів для залучення нових клієнтів і підтримки стосунків із наявними клієнтами може бути у вигляді розсилання акцій, новин та корисних порад. Захист бізнесу від цифрових загроз є критично важливим. Саме тому використовується

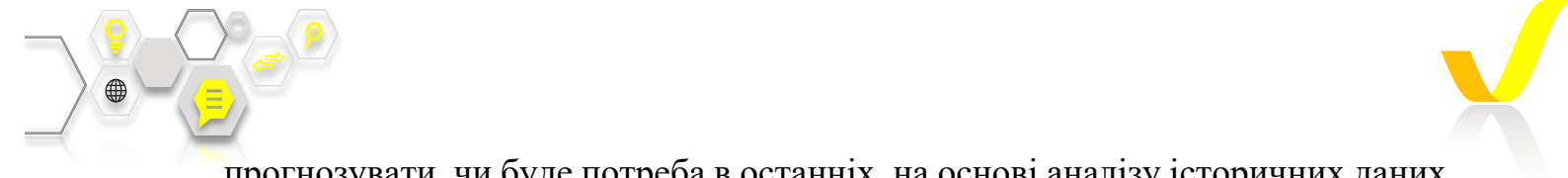

шифрування при передаванні та зберіганні конфіденційної інформації. Застосування двох рівнів перевірки для доступу до важливих систем і даних значно підвищує рівень безпеки.

Навчання працівників новим технологіям є важливим аспектом адаптації МСБ до цифрової економіки. Ці стратегії істотно підвищують конкурентоспроможність малих та середніх підприємств з погляду цифрової економіки, оскільки вони можуть ефективніше взаємодіяти з клієнтами, знижувати витрати й адаптуватися до нових умов.

Технології інтернету речей (IoT) мають значний потенціал для оптимізації роботи МСП. IoT-пристрої можуть збирати дані про використання енергії, води та інших ресурсів, завдяки цьому підприємства зменшують витрати та покращують ефективність. Наприклад, розумні датчики регулюють освітлення й температуру у виробничих приміщеннях відповідно до фактичних потреб. Установлення IoT-систем для моніторингу використання запасів у реальному часі дає змогу підприємствам зменшити їх втрату, як і витрати на зберігання, покращити обслуговування клієнтів завдяки своєчасному поповненню запасів. IoT-пристрої можуть передавати дані про стан обладнання з метою здійснення прогнозування та планування обслуговування. Це знижує ризики його ламавання й кількість простоїв, підвищуючи загальну ефективність [9].

Штучний інтелект і машинне навчання відкривають нові можливості для автоматизації бізнес-процесів. Використання чат-ботів та віртуальних помічників на основі AI дає змогу підприємствам автоматизувати відповіді на запити клієнтів, надавати інформацію про продукти й послуги, а також розв'язувати прості проблеми без залучення людського ресурсу. AI може аналізувати дані про покупки та вподобання клієнтів, що позитивно впливає на формування індивідуальних пропозицій і структури рекламних кампаній, підвищуючи ймовірність продажу. Застосування машинного навчання для аналізу даних про попит та пропозицію оптимізує процеси постачання, зменшує витрати й покращує управління запасами [3]. Наприклад, AI може

прогнозувати, чи буде потреба в останніх, на основі аналізу історичних даних. Також він допоможе у збиранні та аналізі великих обсягів даних, щоб підприємства приймали обґрунтовані рішення на основі аналітики, а не інтуїції.

Blockchain та фінансові технології мають значний потенціал щодо оптимізації бізнес-процесів у сфері платежів, контрактів і захисту даних. Використання технології blockchain для здійснення транзакцій сприяє зниженню витрат на обробку платежів, заощадженню часу, зменшенню ризику шахрайства. Система може забезпечити прозорість і безпеку всіх фінансових операцій. Blockchain допомагає створювати смартконтракти, які автоматично реалізуються при виконанні певних умов, спрощує процеси укладення угод, зменшує кількість посередників, витрати й час. Blockchain забезпечує високий рівень безпеки даних, оскільки інформація зберігається в розподіленій мережі, що ускладнює можливість її підробки чи зміни. Це особливо важливо для підприємств, які працюють із чутливими даними: фінансовою інформацією чи відомостями про клієнтів. Інноваційні фінансові технології, такі як краудфандинг, P2P-позики й мобільні платежі, дають змогу МСБ отримувати доступ до фінансування та оптимізувати процеси управління фінансами [2].

Використання великих даних також є важливим для МСП, адже вони пропонують нові джерела й можливості для розвитку завдяки глибокій сегментації клієнтської бази та використанню комплексного аналізу на основі математичних моделей [8]. Застосування нових технологій, таких як IoT, AI, blockchain і фінансові технології, може значно підвищити ефективність, безпеку й конкурентоспроможність малих і середніх підприємств. Адаптація цих технологій допомагає підприємствам залишатись актуальними на ринку, задовольняти потреби клієнтів та знижувати витрати на операційні процеси.

Наприклад, компанія Rozetka активно розвивала онлайн-продажі, надаючи користувачам можливість замовляти товари з доставлянням по всій Україні. Вона стала одним із найбільших інтернет-магазинів в Україні, маючи

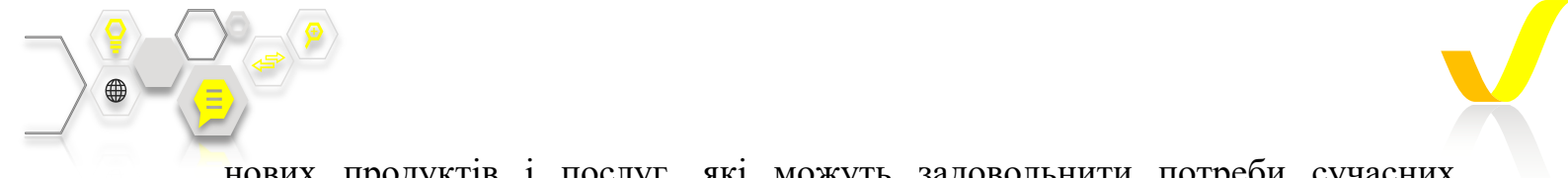
щорічне зростання обсягів продажів на 20–30%. Підвищення лояльності її клієнтів відбулося завдяки якісному обслуговуванню та наявності широкого асортименту товарів. Очевидно, що інноваційні рішення допомагають підприємствам стати більш гнучкими, тоді як іноземні інвестиції можуть прискорити цей процес завдяки фінансуванню нових проєктів і технологій [5].

Таким чином, упровадження нових технологій може значно покращити бізнес-процеси, підвищити ефективність та забезпечити зростання продажів. Водночас адаптація до цифрових технологій супроводжується численними проблемами, як-от фінансові обмеження, навчання персоналу й адаптація до нових умов ринку. У підсумку результати свідчать про те, що інвестиції в цифрові стратегії варті докладених зусиль.

Висновки. Цифрова трансформація – це не просто тренд, а необхідність для малих і середніх підприємств, які прагнуть вижити й процвітати в сучасному конкурентному середовищі. Вона відкриває нові можливості для оптимізації бізнес-процесів, підвищення ефективності підприємств, поліпшення обслуговування клієнтів та збільшення прибутків. У світі, де технології швидко розвиваються, МСП, які не впроваджують цифрові рішення, ризикують відстати від конкурентів. Адаптація до цифрової економіки сприяє тому, що підприємства залишаються актуальними й залучають нових клієнтів.

Цифрові інструменти, такі як CRM, ERP, IoT, AI та електронна комерція, дають змогу автоматизувати рутинні процеси, знизити витрати й покращити управління ресурсами. А це, своєю чергою, веде до підвищення продуктивності працівників.

Упровадження нових технологій допомагає підприємствам зрозуміти потреби своїх клієнтів, персоналізувати пропозиції та покращити обслуговування. Цей процес зміцнює лояльність клієнтів і стимулює повторні покупки. Цифрові рішення дають нагоду МСБ швидше реагувати на зміни на ринку та розширювати свій бізнес, не витрачаючи значні ресурси на традиційні способи управління. Цифрова трансформація сприяє розвитку

нових продуктів і послуг, які можуть задовольнити потреби сучасних споживачів.

Список використаних джерел

1. Перегуда Ю. Удосконалення державної політики у сфері формування конкурентоспроможності продукції тваринництва в умовах протидії економічним викликам. *Академічні візії*. 2023. Вип. 15. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/161/149> (дата звернення: 06.08.2024).
2. Сметанюк О. А., Цісар Д. О. Цифрова трансформація: ключ до міжнародного успіху підприємств. *Efektivna ekonomika*. 2023. № 12. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.12.48> (дата звернення: 06.10.2024).
3. Теплюк М. А. Тренди інноваційного розвитку підприємництва малого бізнесу в умовах цифрової економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. № 3. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/vknu-es-2021-n-3-294.pdf#page=35> (дата звернення: 06.08.2024).
4. Yaskov Y., Smiesova V. The market of international rating agencies and approaches to assessing the investment attractiveness of the country. *Academic review*. 2023. Vol. 1. №. 58. P. 270–283. URL: <https://doi.org/10.32342/2074-5354-2023-1-58-20> (date of access: 06.08.2024).
5. Riznyk D. Perspectives for post-war recovery in ukraine in the sphere of attracting foreign direct investments. *Економіка розвитку систем*. 2023. Vol. 5. № 1. P. 31–34. URL: <https://doi.org/10.32782/2707-8019/2023-1-5> (date of access: 06.08.2024).
6. Адамчук Т. Л., Стахів О. А. Проблеми цифровізації суб'єктів підприємництва. *Вісник НУБГП. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 3(103). URL: <https://doi.org/10.31713/ve320232> (дата звернення: 06.08.2024).

7. Бобро Н. Нові тренди в економіці: цифровізація та діджиталізація. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 14(28). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-14\(28\)-160-167](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-14(28)-160-167) (дата звернення: 06.08.2024).
8. Горохова Т. Стратегії використання цифрових інструментів у діяльності малого та середнього бізнесу під час економічної кризи. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-12> (дата звернення: 06.08.2024).
9. Дергачова В. В., Колешня Я. О. Цифрова трансформація промислових підприємств як зміна бізнес-моделі та корпоративного мислення. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2024. № 28. С. 46–50. URL: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.28.2024.302773> (дата звернення: 06.08.2024).
10. Кириченко О. Управління інвестиційно-інноваційним забезпеченням впровадження адаптивних стратегій розвитку підприємств малого та середнього бізнесу в умовах цифрової трансформації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 4(72). URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/645/673> (дата звернення: 06.08.2024).
11. Королюк Т. М. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 85. № 6. С. 88–96. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/44097> (дата звернення: 06.08.2024).
12. Мельничук Г. С., Марченко О. І. Окремі аспекти цифровізації бізнес-процесів підприємства в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2021. № 1. С. 169–185. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2021.169-185> (дата звернення: 06.08.2024).
13. Меметов А., Титок В., Покотило Т. Теоретичні засади формування діджитал-стратегії в системі цифрової економіки. *Наукові перспективи*

(*Naukovi perspektivi*). 2022. № 6(24). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-345-353](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-345-353) (дата звернення: 06.08.2024).

14. Орел Ю. Л., Кулініч О. В. Вплив дерегуляції бізнесу на повоєнне відновлення економіки України: публічно-управлінський аспект. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. Т. 34 (73). № 6. С. 32–39. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/6_2023/6.pdf (дата звернення: 06.08.2024).

15. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Франко Л. С. Міжнародний досвід державної підтримки діджиталізації малого та середнього підприємництва: *монографія*. Полтава: ПУЕТ, 2022. 141 с.

16. Rasulov, R. Optimization of direct supply chains in the restaurant industry: Addressing key challenges through technological innovation. *Economics of Development*. 2024. 23(3), 93-103. doi: 110.57111/econ/3.2024.93 (date of access: 14.10.2024).